

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/312/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1613201380
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1613201380.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Moniky Holickej a JUDr. Ondreja Krajča v právnej veci navrhovateľky: F. E., Z. Y. XX/A, E., zastúpenej: Bobák, Bollová a spol., s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Dr. Vladimíra Clementisa 10, Bratislava, proti odporcovi: O. E., Z. Y. XX/A, E., zastúpenému advokátkou JUDr. Gretou Kopčovou, so sídlom Záhradná 59, Zohor, o vylúčenie odporcu z užívania bytu, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Malacky, zo dňa 14. januára 2014, č.k. 5C/35/2013-100, jednohlasne takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bol návrh zamietnutý, p o t v r d z u j e .

Vo výroku o náhrade trov (prvostupňového) konania napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa m e n í tak, že odporcovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom zamietol súd prvého stupňa návrh; ktorým sa navrhovateľka domáhala vylúčenia odporcu z užívacieho práva k rodinnému domu súpisné číslo XXXX nachádzajúcemu sa v E. na U. Y. Č.. XXXX/XX/A, ako spoluvlastníka domu, a to až do vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov; a navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť odporcovi trovy konania v sume 540,12 eur. Vychádzal zo zistenia, že účastníci konania uzatvorili dňa 29.04.1995 manželstvo, z ktorého pochádzajú dve maloleté deti, W., I.. XX.XX.XXXX a R., I.. XX.XX.XXXX. Manželia sú bezpodieloví spoluvlastníci nehnuteľnosti - rodinného domu súpisné číslo XXXX nachádzajúceho sa v E. na Y. U. Č. XX/A. Na Okresnom súde v Malackách je vedené konanie o návrhu odporcu na rozvod manželstva účastníkov pod sp.zn. 9P/193/2012. Účastníci konania bývajú v spoločnom rodinnom dome. Uznesením Okresného súdu v Malackách č.k. 4C/265/2012 - 21 zo dňa 18.12.2012 bolo vyhovené návrhu navrhovateľky na nariadenie predbežného opatrenia a odporcovi bol uložený zákaz vstupu do rodinného domu. Vykonaným dokazovaním zistený skutkový stav po právnej stránke posúdil podľa § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že návrh navrhovateľky nie je dôvodný. Poukázal na to, že podmienkou obmedzenia užívacieho práva jedného z manželov v dome je neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia, teda ide o prípady, keď ďalšie spolužitie manželov nemožno zniesť, strpieť a vydržať, pričom medzi násilím a neznesiteľnosťou ďalšieho spolužitia manželov musí byť daná príčinná súvislosť. Uviedol, že o zásahu do užívacieho práva k domu alebo bytu možno rozhodnúť, ak ide o sústavné fyzické alebo psychické týranie alebo hrubé ponižovanie druhého manžela, ktorá skutočnosť musí byť v konaní preukázaná, pričom o úplnom vylúčení z užívacieho práva nemôže súd rozhodnúť bez časového obmedzenia, keďže v opačnom prípade by nešlo o neprípustný zásah do vlastníckeho práva. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v konaní nebolo preukázané, že naozaj došlo reálne k fyzickému útoku odporcu voči navrhovateľke, resp. maloletej W.. Poukázal na to, že ošetrojúci lekár vo svojej správe konštatoval, že k poraneniu maloletej došlo napadnutím s

použitím fyzickej sily, a že hoci bolo o skutku vedené aj trestné konania a neskôr konanie o priestupku, toto bolo zastavené. Poukázal na to, že v priebehu manželstva sa medzi účastníkmi konania zhoršili vzájomné vzťahy, a že napätá situácia v rodine nepochybne viedla ku konfliktom, pričom touto situáciou v manželstve boli ovplyvnené aj výpovede detí. Vzhľadom na uvedené uzavrel, že v konaní neboli zistené také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali vylúčiť, resp. obmedziť odporcu z užívania rodinného domu v dôsledku sústavného fyzického alebo psychického týrania alebo hrubého ponižovania druhého manžela. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešnému odporcovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľka domáhajúc jeho zmeny tak, aby bolo jej návrhu vyhovené, alternatívne jeho zrušenia a vrátenia vecí súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, dôvodiac tým, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Poukázala na to, že odporca ju niekoľkokrát fyzicky aj psychicky inzultoval, avšak návrh podala až po tom, ako viackrát fyzicky atakoval aj spoločnú maloletú dcéru W., a to dňa 13.10.2012 a dňa 11.12.2012, čoho svedkom bola aj druhá maloletá dcéra R.. Pri prvom útoku odporca po predchádzajúcej slovnej potýčke maloletú W. chytil za krk a následne ju sotil na zem, kde sa maloletá udrela do hlavy a poranila si krčnú chrbticu. Poukázala na správu lekára, ktorý v nej uviedol, že maloletá W. bola napadnutá s použitím fyzickej sily. Následne dňa 11.12.2012 odporca opätovne po predchádzajúcej slovnej výmene fyzicky atakoval maloletú W., a to tak, že ju privrel medzi drevené dvere a tým jej spôsobil pohmoždeniny a odreniny na oboch rukách. V tomto smere poukázala na svedeckú výpoveď maloletej R. F. W. v konaní. Ďalej argumentovala, že násilné správanie odporcu sa prejavilo najmä na psychickom stave maloletých detí a v tomto smere poukázala na znalecký posudok vypracovaný v konaní o rozvod manželstva, na vyjadrenie maloletej W. v tomto znaleckom posudku a na konštatovanie znalca, že neusporiadané vzťahy a napätie medzi rodičmi vplývajú na pocit istoty a bezpečia u detí, zanechávajú na ich prežívaní negatívne stopy, psychicky ich zaťažuje. Namietala, že by výpovede maloletých detí boli ovplyvnené súčasnou situáciou v manželstve účastníkov a vytýkala súdu prvého stupňa, že nezohľadnil ich výpovede, hoci potvrdili páchanie násilia voči nej, ako aj dcére W.. Pokiaľ sa znalkyňa vyjadrila, že nie je v rozpore, aby sa odporca s deťmi stýkal, uviedla, že je iné sa s deťmi stýkať a iné je s nimi bývať, pričom W. sa niekoľkokrát vyjadrila, že sa s otcom nechce stretávať a znalkyňa uviedla, že vzhľadom na jej vek, nie je nutné, aby bol určený spôsob a frekvencia stretávania sa s otcom. Na podporu svojich argumentov poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5 MCdo 10/2012 a na článok 6 a 19 Dohovoru o právach dieťaťa. Uviedla, že agresívne správanie sa odporcu potvrdzujú aj SMS správy, ktoré jej adresoval a ktorými sa jej vyhrážal a konanie odporcu v máji 2013, v dôsledku ktorého bol rodinný dom odpojený od vody, plynu a elektriny, hoci v ňou stále žila spolu s maloletými deťmi, pričom maloletá R. je zdravotne ťažko postihnutá - má kožné problémy a je dôležité pre ňu dodržiavať vysoké hygienické štandardy. Poukázala na to, že odporca v rámci svojej obrany uvádzal v konaní nepravdivé skutočnosti. Mala za to, že na základe vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané násilné správanie sa odporcu voči nej a maloletej dcére W., následkom čoho sa stalo ďalšie spolužitie v spoločnom dome neznesiteľným, dlhotrvajúce násilné správanie sa odporcu malo stupňujúci charakter, nakoľko bolo zo začiatku páchané iba výhražnými SMS správami a následne nasledovali slovné útoky, ktoré prerástli do fyzických útokov voči nej a vyvrcholili útokom na maloletú dcéru W.. V prípade úspechu odporcu žiadala nepriznať mu náhradu trov konania s poukazom na § 150 O.s.p., keď za dôvody hodné osobitného zreteľa považovala svoje majetkové, sociálne, osobné a zárobkové pomery (jej mesačný príjem je 670,89 eur, mesačne uhrádza výdavky na vodu, plyn, elektrinu, televíziu, cestovné, lieky, stravu, oblečenie, krúžky detí a životné poistenie, sama uhrádza všetky náklady spojené s užívaním domu od júna 2012 a taktiež spotrebný úver poskytnutý počas trvania manželstva obom manželom vo výške 309,89 eur mesačne, vypomáhajú jej rodičia a požičala si sumu 3.700,- eur).

Odporca vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky uviedol, že v konaní sa nijakým spôsobom nepreukázalo spáchanie násilia z jeho strany voči ktorémukoľvek členovi rodiny, práve naopak, samotná navrhovateľka v priebehu súdneho konania opakovane potvrdila nepravdivosť tvrdení, na základe ktorých bol podaný návrh, ako aj nepravdivosť dôkazov, ktoré boli k nemu priložené. Uviedol, že v odvolaní navrhovateľka opomenula uviesť skutočnosť, že maloletá W. sa s ním už viac ako mesiac stretáva, píše si s ním SMS správy a e-mailly. Nesúhlasil so žiadosťou navrhovateľky nepriznať mu náhradu trov konania, keďže navrhovateľka nespláca žiadne úhrady spojené s užívaním domu, a pokiaľ ide o platenie výživného, navrhovateľka vyzvala pani, z ktorej účtu sa výživné platí, aby sa zdržala jeho posielania, napriek tomu výživné naďalej riadne platí. Žiadal zohľadniť, že konanie bolo iniciované navrhovateľkou na základe jej návrhu založeného na nepravdivých tvrdeniach a nepravdivých dôkazoch, od decembra 2012 nemôže užívať dom, s čím má spojené náklady na zabezpečenie bývania a napriek

tomu, že dom neužíva, platí úhrady za plnenia spojené s užívaním domu, ako aj určené výživné. Z uvedených dôvodov navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť a priznať náhradu trov právneho zastúpenia.

Odvolačný súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v medziach dôvodov podaného odvolania, ktorými je viazaný (§ 212 ods.1 O.s.p.), vrátane konania, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods.2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky vo veci samej nie je dôvodné.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav, keď vykonal náležité dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie dôvodnosti navrhovateľkou uplatňovaného návrhu na vylúčenie odporcu z užívania ich spoločného rodinného domu, ako aj na posúdenie opodstatnenosti tvrdení, ktoré odporca v konaní uvádzal na svoju obranu (§ 120 ods. 1,4 O.s.p.), následným zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade so zásadami vyplývajúcimi z § 132 O.s.p. dospel k správny skutkový záverom a na ich základe následne vyvodil aj správny právny záver, že v danom prípade neboli splnené podmienky podľa § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka pre obmedzenie užívacieho práva odporcu k domu patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania a svoje úvahy vedúce k zamietnutiu návrhu navrhovateľky aj náležite, v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z § 157 ods. 2 O.s.p., odôvodnil, pričom sa dostatočne vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci, ako aj so všetkými relevantnými argumentmi sporových strán a posúdil opodstatnenosť všetkých právne a skutkovo relevantných námietok účastníkov súvisiacich s predmetom konania. Obsah odvolania navrhovateľky tak nie je spôsobilý, z hľadiska ňou uplatneného odvolacieho dôvodu podľa § 205 ods.2 písm. d/ O.s.p., spochybniť správnosť záverov súdu prvého stupňa, keď ani v odvolacom konaní neboli zistené také nové rozhodujúce skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by mali za následok zmenu skutkového stavu alebo by spochybňovali správnosť právnych záverov, na ktorých súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie.

Podľa § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa z dôvodu fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takého násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome alebo byte, stalo ďalšie spoluzítie neznesiteľným, môže súd na návrh jedného z manželov obmedziť užívacie právo druhého manžela k domu alebo bytu patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva, prípadne ho z jeho užívania úplne vylúčiť.

Citovaná právna úprava rieši tzv. problém obetí domáceho násillia, ktoré sú nútené opúšťať spoločný dom či byt, aby boli uchránené pred ďalším násillím a jeho hrozbou, a násilník v spoločnom dome/byte zostáva naďalej bývať. Právna úprava tak umožňuje týranému a ohrozovanému manželovi domáhať sa ochrany voči násilníkovi v snahe vyhnúť sa násilliu bez toho, aby bola nútená odchádzať z domu/bytu a poskytuje tak právu na ochranu života a zdravia, ktoré je násilníkom ohrozované, zvýšenú ochranu oproti vlastníckemu právu násilníka tým, že umožňuje užívacie právo násilníka k spoločnému obydlíu, ktoré vyplýva z bezpodielového spoluvlastníctva; v záujme ochrany života a zdravia obetí jeho násilníckeho konania; obmedziť. Vlastnícke právo tak zostáva zachované, obmedzí sa len jedna jeho zložka - ius utendi. Cieľom právnej úpravy je tak v súvislosti s domácim násillím minimalizovať akýkoľvek kontakt násilníka s obeťou, keďže najvhodnejší priestor na páchanie domáceho násillia je práve domáce prostredie obete. Ide o určitý druh občianskoprávnej sankcie proti manželovi vo forme obmedzenia jeho užívacieho práva k domu/bytu alebo vo forme jeho úplného vylúčenia z užívacieho práva.

Definícia pojmu násillia nie je v našom právnom poriadku legislatívne vymedzená, možno však v tomto smere vychádzať z Trestného zákona, podľa ktorého (§ 122) je trestný čin spáchaný násillím, ak páchatel použije na jeho spáchanie fyzické násillie proti telesnej integrite inej osoby alebo ak je spáchaný na osobe, ktorú páchatel uviedol do stavu bezbrannosti ľst'ou, alebo ak páchatel použil násillie proti veci iného a trestný čin je spáchaný s použitím nátlaku vtedy, ak páchatel použije na jeho spáchanie psychické násillie proti inému.

Ako určité vodítko pri výklade pojmu násillie možno vychádzať aj zo skutkovej podstaty trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby (§ 208 Trestného zákona), ktorého sa dopúšťa ten, kto týra blízku osobu alebo osobu, ktorá je v jeho starostlivosti alebo výchove, spôsobujúc jej fyzické utrpenie alebo psychické utrpenie

a) bitím, kopaním, údermi, spôsobením rán a popálenín rôzneho druhu, ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, neustálym sledovaním, vyhrázaním, vyvolávaním strachu alebo stresu, násillnou izoláciou, citovým vydieraním alebo iným správaním, ktoré ohrozuje jej fyzické alebo psychické zdravie alebo obmedzuje jej bezpečnosť,

b) bezdôvodným odopieraním stravy, oddychu alebo spánku alebo odopieraním nevyhnutnej osobnej starostlivosti, ošatenia, hygieny, zdravotnej starostlivosti, bývania, výchovy alebo vzdelávania,

- c) nútením k žobrote alebo k opakovanému vykonávaniu činnosti vyžadujúcej jej neúmernú fyzickú záťaž alebo psychickú záťaž vzhľadom na jej vek alebo zdravotný stav alebo spôsobilý poškodiť jej zdravie,
- d) vystavovaním vplyvu látok spôsobilých poškodiť jej zdravie, alebo
- e) neodôvodneným obmedzovaním v prístupe k majetku, ktorý má právo užívať.

Domáce násilie je potom psychické či fyzické násilie, ktoré sa vyskytuje v rodine a v domácnosti, dochádza k nemu vždy v intímnych vzťahoch medzi najbližšími osobami s dopadom na celú rodinu, pričom jeho špecifickosťou je, že sa vyskytuje v cykloch, pretrváva dlhodobo (opakuje sa) a má stupňujúci charakter; typické je dokonca striedanie období násilia a relatívneho pokoja. Podstata domáceho násilia preto nemôže byť naplnená ak ide o jednorazové ublíženie na zdraví či o príležitostný incident hoci so závažnými následkami. Zásadne musí ísť o opakovanú viktimizáciu, t.j. dlhodobo trvajúce násilie a týranie.

Domáce násilie môže mať rôzne podoby, a to ako fyzické (telesné) násilie (rôzne formy ublíženia na zdraví, ktorého následky sú na obeti viditeľné ako bitky, facky, údery päšťou a rôznymi predmetmi, hádzanie, sácanie, kopanie, ťahanie za vlasy po zemi, popáleniny, porezania a pod.), sociálne násilie (ide o izoláciu, zamedzovanie akéhokoľvek kontaktu s vonkajším svetom, vrátane priateľov a príbuzných, zákaz telefonovania či inej komunikácie, neustála kontrola pohybu, zamykanie), ekonomické násilie (obmedzenie možnosti disponovania s finančnými prostriedkami, bránenie v práci, bránenie zamestnať sa a mať vlastný príjem, ničenie alebo rozpredávanie majetku a osobných vecí obeti), sexuálne násilie a napokon psychické a emocionálne násilie (vulgárne nadávky, neustále kritizovanie, zosmiešňovanie, zahanbovanie, vyhrážanie sa obeti alebo niekomu z jej rodiny - napríklad zabitím, ťažkým ublížením na zdraví, odobratím detí, ponížovanie doma aj na verejnosti, vyvolávanie pocitov viny, narušanie sebadôvery, pohŕdavé zaobchádzanie, obťažovanie formou častých či nočných telefonátov či výhražných listov, krik, nadávky, búchanie dverami, okrikovanie, ignorovanie a pod.)

V preskúmvanej veci súd prvého stupňa správne vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania v tom smere, že vzhľadom na konflikty medzi účastníkmi konania je situácia v rodine napätá, vzťahy medzi účastníkmi konania sú vážne narušené, nemožno však v danom prípade dospieť k jednoznačnému záveru, že by tieto konflikty prerástli do psychického, fyzického, resp. inej formy, násilia odporcu voči navrhovateľke a maloletej dcéry W.. Intenzita narušenia vzťahov narástla najmä po podaní návrhu odporcu na rozvod manželstva účastníkov konania dňa 15.06.2012, čo sa prejavilo aj vážnosťou následkov konfliktných situácií. Pokiaľ ide o fyzické napadnutie maloletej dcéry W. odporcom dňa 13.10.2012, ktorým navrhovateľka odôvodňuje opodstatnenosť svojho návrhu, poukazuje odvolací súd na tú skutočnosť, že len na jeho základe nemožno vyvodiť záver o takej podobe fyzického násilia, ktoré by nadobudlo takú značnú intenzitu, že by sa ďalšie spolužitie v dome stalo neznesiteľným. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že v konaní nebolo ani ustálené, čo tomuto použitiu fyzického násilia zo strany odporcu predchádzalo a výpoveď navrhovateľky sa dokonca v tomto smere rozchádzala s výpoveďou maloletej dcéry R.. Navrhovateľka v tomto smere uviedla, že k fyzickému napadnutiu maloletej W. došlo po tom, ako táto vyčítala odporcovi, ako sa voči nej (ako manželke) správa, a že jej vôbec finančne nepomáha, čo ho nahnevalo do tej miery, že ju napadol a podľa verzie dcéry R. mal odporcu chytiť jej sestru pod krk po tom, keď mu povedala, aby chvíľu počkal, keď od nej niečo chcel, a kvôli tomu sa nahneval, začal na sestru kričať, na čo ona reagovala, že ho nemá rada, a tak ju chytil pod krk a hodil na zem. Ani výsledky znaleckého dokazovania vykonaného v konaní o rozvod manželstva, v rámci ktorého bola vypočutá aj maloletá W., nedávajú spoľahlivý podklad pre záver, že by dochádzalo zo strany odporcu k fyzickému násiliu, ktoré by svojou dĺžkou a závažnosťou prerástlo do domáceho násilia v podobe, ako sú jeho znaky popísané vyššie. V okolnostiach danej nemožno spoľahlivo usudzovať, že by maloletá W. bola obeťou domáceho násilia z dôvodu zlého zaobchádzania zo strany odporcu, a že by jej ďalšie spolužitie s odporcom ohrozovalo jej bezpečnosť, telesnú alebo duševnú integritu a ani samotná výpoveď maloletej v rámci znaleckého dokazovania pre vyslovenie takéhoto záveru nedáva spoľahlivý podklad.

Pokiaľ navrhovateľka argumentovala SMS správami, ktorými sa jej odporca vyhrážal, poukazuje odvolací súd na to, že navrhovateľka nimi síce odôvodňuje agresívne správanie a hrozbu násilia zo strany odporcu, napriek týmto správam pochádzajúcim z roku 2010 (č.l. 80, 81, 85) však zobrala svoj návrh na rozvod manželstva v roku 2011 späť, a preto týmto skutočnostiam nemožno prikladať ňou požadovanú relevanciu. Odpojenie rodinného domu od dodávok energií odporcom rovnako odvolací súd považoval za vyvrcholenie narušených vzťahov účastníkov konania v prebiehajúcim rozvodovom konaní.

Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že dokazovanie je časťou občianskeho súdneho konania, v ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci, pričom hodnotenie dôkazov môže robiť len súd, ktorý ich vykonal. Hodnotenie dôkazov je myšlienková činnosť súdu, v rámci ktorej vykonaným

dôkazom prisudzuje určitú hodnotu. Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi, ako má dôkazy hodnotiť; uplatňuje sa zásada voľného hodnotenia dôkazov; iba výnimočne zákon súdu ukladá určité obmedzenie pri hodnotení dôkazov (§ 133, § 134, § 135 O.s.p.). Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadruje, že záver, ktorý si sudca urobí o pravdivosti či nepravdivosti tvrdených skutočností vzhľadom na poznatky získané z vykonaných dôkazov, je vecou vnútorného sudcovho presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať len zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal.

Pri hodnotení dôkazu z hľadiska jeho závažnosti (dôležitosti) súd posudzuje, či je dôkaz významný na preukazovanie takých skutkových zistení, ktoré sú potrebné pre rozhodnutie, pri hodnotení dôkazov z hľadiska ich zákonnosti súd skúma, či bol dôkaz vykonaný zákonom zodpovedajúcim spôsobom a napokon z hľadiska jeho pravdivosti, teda či dôkaz preukazuje skutočnosť z neho vyplývajúce, hodnotí dôkaz na základe jeho vierohodnosti.

Zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva, akú výpovednú, resp. dôkaznú hodnotu má súd tomu-ktorému vykonávanému dôkazu priradiť, keďže pri hodnotení dôkazov je súd zásadne slobodný. V hodnotiacej činnosti je tak súd obmedzený iba vnútorným presvedčením a hodnotiaci záver je povinný stručne a jasne odôvodniť tak, ako to vyplýva z ust. § 157 ods. 2 O.s.p.

Súd prvého stupňa logicky vysvetlil postup, na základe ktorého k svojim skutkovým záverom na základe vykonaných dôkazov dospel a odvolací súd nezistil, že by súd prvého stupňa považoval za zistené niečo, čo sa v spise nenachádzalo, resp. že by opomenul niečo podstatné, čo z obsahu spisu vyplývalo, alebo že by v jeho úvahách existovali logické rozpory. V hodnotení skutkových zistení tak neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, súd prvého stupňa ich všetky náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj náležite vyhodnotil. Len odlišný názor navrhovateľky na to, ktoré skutočnosti treba mať na základe akých dôkazov za preukázané, príp. ako hodnotiť svedeckého výpovede z hľadiska preukázania ňou tvrdených relevantných skutočností, nie je s ohľadom na zásadu voľného hodnotenia dôkazov (§ 132 O.s.p.) spôsobilý spochybniť správnosť skutkových záverov, ku ktorým došiel súd prvého stupňa na základe výsledkov ním vykonaného dokazovania.

K uvedenému ešte odvolací súd dodáva, že právo na spravodlivý proces nezahŕňa právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho skutkovými a právnymi názormi, navrhovaným hodnotením dôkazov; rovnako nezakladá právo účastníka na to, aby bol v konaní pred súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho návrhmi. Z uvedeného možno dovodiť, že do obsahu základného práva účastníka konania podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane práv a ľudských slobôd nepatrí právo účastníka na vyhovenie jeho procesnému návrhu na vykonanie určitého ním navrhovaného dôkazu a ani právo dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

Odvolací súd tak nepovažoval námietky navrhovateľky uvádzané v odvolaní za dôvodné a za stavu, keď súd prvého stupňa na základe dostatočne zisteného skutkového stavu a riadne vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne posúdil aj po právnej stránke, navrhovateľkou uplatnené odvolacie dôvody nemohli obstáť.

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým súd prvého stupňa návrh navrhovateľky vo veci samej zamietol, ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 150 ods. 1 O.s.p., ak sú dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosť, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patrí; neplatí ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Použitie uvedeného ustanovenia zákona musí zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu, musí mať výnimočný charakter a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti zákona a k dosiahnutiu spravodlivosti pre účastníkov konania. Zároveň má za cieľ motivovať účastníka k tomu, aby čo najskôr predkladal súdu rozhodujúce skutočnosti a dôkazy v záujme efektívneho, plynulého a hospodárneho priebehu konania, v opačnom prípade ho môže stíhať procesný následok v podobe nepriznania náhrady trov konania. Ide o výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok a zo zásady zodpovednosti za zavinenie. Jeho aplikácia prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody osobitného zreteľa opodstatňujúce nepriznanie náhrady trov konania celkom alebo sčasti. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci (charakter konkrétneho konania alebo konkrétnej procesnej situácie účastníkov), ako aj v okolnostiach na strane účastníka konania.

Pri okolnostiach na strane účastníka je potrebné pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery u všetkých účastníkov konania. Treba tiež zohľadniť okolnosti, ktoré viedli k uplatnenému nároku, ako aj prihliadnuť na postoj účastníkov v konaní; neúspech účastníka konania však sám o sebe nemôže byť dôvodom hodným osobitného zreteľa. Sociálnu situáciu účastníkov je potrebné posudzovať komplexne. Pri druhom z uvedených dôvodov môžu nastať dôvody hodné osobitného zreteľa vo vzťahu k určitému druhu konania, resp. za určitej procesnej situácie. Okolnosti konkrétneho prípadu treba zvažovať nielen na strane toho, v ktorého prospech sa má uvedené ustanovenie použiť, ale aj na strane toho, komu inak patriaci nárok nemá byť priznaný aj so zreteľom na to, či možno od neho spravodlivo požadovať, aby trovy konania znášal bez nároku na ich náhradu, aj keď mal v konaní úspech (dopad na majetkové pomery oprávneného účastníka).

Pri rozhodovaní o náhrade trov (prvostupňového) konania; vrátane trov odvolacieho konania, na ktorých náhradu vznikol úspešnému odporcovi nárok podľa § 142 ods. 1 O.s.p.; odvolací súd aplikoval vyššie cit. ustanovenie zákona a za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval charakter konania, predmetom ktorého bolo navrhovateľkou tvrdené domáce násilie, a procesnú situáciu v konaní, keď sa jej nepodarilo preukázať, že by násilie zo strany odporcu dosahovalo značnú intenzitu odôvodňujúcu jeho vylúčenie z užívania spoločného domu, hoci skutky, z ktorých toto násilie zo strany odporcu vyvodzovala, vyšli v konaní najavo. Podľa názoru odvolacieho súdu tieto skutočnosti zakladajú také dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré v danej veci opodstatňujú výnimočné uplatnenie ust. § 150 ods. 1 O.s.p. a nepriznanie odporcovi náhrady trov konania.

Vzhľadom na to, že po preskúmaní rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania z hľadiska relevantných ustanovení zákona, zistil odvolací súd také významné skutočnosti, ktoré zakladajú iné rozhodnutie o náhrade trov konania, v tejto časti preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 O.s.p. tak, že odporcovi náhradu trov prvostupňového konania nepriznal a z uvedeného dôvodu odporcovi nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.